PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI
ISSN: 3060-4923 **Impact Factor –7,212**

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI HAR TOMONLAMA RIVOJLANTIRISHDA O'YIN TEXNOLOGIYALARINI SAMARALI QO'LLASH

Sharipova Go'zal Sodiqovna
Alfraganus universiteti, Pedagogika kafedrasi
(PhD) , professor v.b.

Imamova Nilufar Zabiyxulla qizi
Nizomiy nomidagi O'zMPU, Maktabgacha ta'lim nazariyasi va metodikasi kafedrasi (PhD) dotsent

Kalendarova Zarafshan Kalbaevna
Qo'qon universiteti,Ta'lim kafedrasi dotsent v.b
https://doi.org/10.5281/zenodo.20274001

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirishda o'yin texnologiyalarining ahamiyati hamda ularni ta'lim jarayonida samarali qo'llash masalalari yoritilgan. O'yin texnologiyalarining bolalarning ijodiy, intellektual va kommunikativ rivojlanishiga ta'siri tahlil qilingan.
Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, o'yin texnologiyalari, rivojlanish, pedagogik texnologiya, innovatsion metodlar.

Аннотация. В данной статье раскрывается значение игровых технологий в всестороннем развитии детей дошкольного возраста и вопросы их эффективного применения в образовательном процессе. Проанализировано влияние игровых технологий на творческое, интеллектуальное и коммуникативное развитие детей.
Ключевые слова: дошкольное образование, игровые технологии, развитие, педагогические технологии, инновационные методы.

Annotation. This article discusses the importance of game technologies in the comprehensive development of preschool children and the issues of their effective use in the educational process. The influence of game technologies on children's creative, intellectual, and communicative development is analyzed.
Keywords: preschool education, game technologies, development, pedagogical technology, innovative methods.

Maktabgacha ta’lim tashkilotida o'yin faoliyati bolalar uchun ijtimoiy hayotning shakli bo'lib, ularning aqliy, jismoniy va intellektual o'sish yo'nalishini belgilaydi. Shuningdek, u shaxsning kuchli irodali, axloqiy fazilatlarini shakllantiradi, ijodiy qobiliyatlarni yuzaga chiqarishga yordam beradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'yin yetakchi faoliyat hisoblanadi. U orqali bolalar dunyoni o'rganadilar, boshqa odamlar bilan muloqot qilishni o'rganadilar va o'zlarini anglashadi. Tarbiyachining vazifasi bu amaliyotni qiziqarli o'yin shakllari bilan tashkil qilishdir.

Bunday holda, ushbu faoliyat turiga Davlat talablari va “Ilk qadam” davlat o’quv dasturi kabi maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash jarayonini tartibga soluvchi boshqa hujjatlar tomonidan qo'yiladigan talablarga e'tibor qaratish lozim .

To'g'ri tashkil etilgan va mohirona yo'naltirilgan o'yin bolaga quyidagilarga imkon beradi:

- jismoniy va intellektual rivojlanish;
- ijobiy xarakter xususiyatlarini rivojlantirish;
- tengdoshlari va atrofidagi kattalar bilan muloqot qilishni o'rganish;
- yangi bilimlarni tez va oson o'zlashtirish.

Maktabgacha ta’lim tashkilotida bolalar uchun bir vaqtning o'zida ham o'yin-kulgi, ham o'rganish va ijodkorlik bo'lishi kerak. O'yin bularning barchasini birlashtiradi.

Bolalar o'yin qoidalarini aniq tushunishlari kerak, o’yin faoliyati samara berishi uchun uni to'g'ri qo'llash kerak. Maktabgacha ta'lim muassasasi ishiga o'yin faoliyatini joriy etish uchun quyidagi tamoyillar nazarda tutilgan:

- o'yinda erkin ishtirok etish (bolalarni o'ynashga majburlab bo'lmaydi, bu teskari effektni qo'zg'atishi mumkin va bola faoliyatdan umuman bosh tortishi mumkin);
- ko'rgazmali tarbiya va didaktikaning yo'qligi ya'ni o’yinni u qaysi o’yin turkumiga kirishidan qat’iy nazar uni ma'lumot bilan ortiqcha yuklamaslik kerak);
- bolalar o'yin qoidalarini aniq tushunishlari lozim, agar tushunmasalar o’yin jarayoniga ortiqcha qiziqish bildirmaydilar;
- ishtirokchilarning hissiy va intellektual sohalariga juda ijobiy ta'sir ko'rsatish;
- o'yin uchun yetarli vaqt va moddiy-texnik baza bilan ta’minlash;
- o'g'il bolalar va qizlar uchun o'yin muhitining mavjudligi;
- bolalarning yoshiga qarab o'yinlarning shakli va mazmunini o'z vaqtida o'zgartirish;

• bolalarning mustaqil faoliyatini (teatr, intellektual, qurish-yasash, motorli) namoyish qilish uchun sharoit yaratish;

• barcha ishtirokchilar uchun o'yin muhitidan foydalanish imkoniyati.

O'yin shakli quyidagicha bo'lishi mumkin:

• individual , bu erda har kim o'zi uchun kurashadi;

• guruh, unda bola o'z harakatlari uchun javobgarlikni his qiladi.

Tarbiyachi uchun katta ijodiy vazifa - bolalarning hayoti mazmunli, qiziqarli va hayajonli bo'lishi uchun kun davomida o'yinlarni tashkil qilishdir.

Maktabgacha yoshdagi bolaning mehnat faoliyati o'yin bilan, birinchi navbatda, rol o'ynash bilan chambarchas bog'liq. O'yin va mehnat faoliyati o'rtasidagi bog'liqlik ular orasida mehnat jarayoniga kirib boradigan o'yinning ustun pozitsiyasi bilan saqlanib qoladi. Bolalar o'yinni davom ettirishlari uchun o'z ishlarini bajarishga shoshilishadi.

Maktabgacha ta’lim tarbiyachisining ishida uning o'yin bilan aloqasi aniq namoyon bo'ladi. O'yin davomida o'ziga xos manipulyatsiya harakatlari amalga oshiriladi. Shunday qilib, "go'yo" so'zlari ortida xayoliy mehnat operatsiyalari yashiringan (idishlarni yuvish, yo'lovchilarni stansiyaga haydash va h.k.) O'yin jarayoni bolani haqiqiy mehnat harakatlarini bajarishga undaydi: u qo'g'irchoqni cho'mdiradi, sovunlaydi, kelajakdagi binoning joyiga poydevor kublarni qo'yadi va hokazo.

O'yin mehnat faoliyatiga ham kiradi. Shunday qilib, navbatchi bola san'at darslari uchun suv idishlarini tartibga soladi . Ishni tugatib, u ishlatayotgan patnisni rulga aylantiradi, o'zini haydovchiga aylantiradi va rozetkalarni olish uchun "haydaydi". Harakatlarning bunday kombinatsiyasi uning o'z vazifalarini bajarishiga to'sqinlik qilmaydi va buning uchun bolaga tanbeh berilmasligi kerak.

Bolalar bog'chasining turli guruhlarida o'yin va mehnat o'rtasidagi munosabatlar boshqacha xarakterga ega.

Erta maktabgacha yoshda mehnat jarayonini o'yinga aylantirish istagi aniq ifodalangan, lekin hatto kattaroq maktabgacha yoshdagi bolalar ham hali mehnat harakatlari yoki vositalarini o'zlashtirmagan. Ular ham ular bilan o'ynashadi. Va ular har doim o'yin bilan bog'liq o'yin holatini qabul qilishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Djamilova N. Maktabgacha metodika fanlarini o’qitish texnologiyasi. T: “Fan va texnologiyalar”. 2018 y.

2. Xasanova Shaxnoza To’xtasinovna. Bolalarni sahnalashtirish va ijodiy faoliyat o’rgatish. Darslik. “Metodist nashriyoti”, 2023.
3. Pedagogika. // M.To’xtaxodjayevaning umumiy tahriri ostida.-T.:O’zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.
4. Uruntaeva G.A. Doshkolnaya psixologiya: Ucheb. posobie dlya stud.sred. ped. ucheb. zavedeniy. – M.: Izdatelskiy sentr «Akademiya», 2001.
5. M.A. Abdullayeva O‘yin mashg’ulotlarini boshqarish orqali maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim yoshidagi bolalar faolligini oshirish. “Fan va texnologiya” 2016
6. Jalilova S.X. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi: kasb-hunar kollejlari uchun o‘quv qo‘llanma / S.X. Jalilova, S.M. Aripova; O‘zbekiston
7. Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi; O‘rta maxsus, kasbhunar
8. ta’limi markazi. – Toshkent: «Faylasuflar» nashriyoti, 2017. – 496 b.